

Araştırma Makalesi

Künye: Can, H.C., Güvendi, B. & Işım, A.T. (2020). Beden eğitimi öğretmenlerine göre öğretim yöntemleri, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 22(3).

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNE GÖRE ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Hasan Ceyhun CAN¹, Burcu GÜVENDİ², Ayşe TÜRKSOY İŞİM³

ÖZ

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemleri hakkındaki metaforik algılarının belirlenmesidir. Bu çalışma öğretim yöntemlerine yönelik algıları ortaya çıkarması yönüyle nitel araştırma desenlerinden olgubilim kapsamında yapılmıştır. Veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen çalışmanın amacına uygun açık uçlu sorular ve kişisel bilgi formu kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmaya toplam olarak 116 (%26,6 kadın ve %73,4 erkek) beden eğitimi öğretmeni katılım sağlamış olup bu öğretmenlerin yaş ortalamaları \bar{x} 38,55'dir. Katılımcıların ortalama görev yapma sürelerinin \bar{x} 13,6 yıl olduğu bunun yanında toplam katılımcılardan %15,5'inin lisans mezuniyetlerin beden eğitimi öğretmenliği olmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, öğretmenler tarafından üretilen öğretim yöntemlerine yönelik 64 adet farklı metafor imgesi elde edilmiştir. Elde edilen metaforlar 6 adet kavramsal kategori altında toplanmış olup frekans açısından incelendiğinde; anahtar, rehber, oyun ve pusula imgelerinin en çok tercih edilen kavramlar olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Yöntemleri, Beden Eğitimi, Metaforik Algı.

TEACHING METHODS ACCORDING TO PHYSICAL EDUCATION TEACHERS

ABSTRACT

This study aims to determine the metaphorical perceptions physical education teachers have about teaching methods. Due to its aspect of revealing perceptions about teaching methods, we carried out this study within the scope of phenomenology, which is one of the qualitative research patterns. We developed open ended questions and a personal information form to collect data in accordance with the goal of the study and evaluated the obtained data using content analysis method. A total of 116 (26,6% women and 73,4% men) physical education teachers participated in the study with the average age of \bar{x} 38,55. The average tenure of the participants is \bar{x} 13,6, in addition to this 15,5% of the participants do not hold a bachelor's degree on physical education teaching. The findings of the study demonstrate 64 different metaphor images for teaching methods produced by teachers. These metaphors fall under 6 conceptual categories and when evaluated in terms of frequency; key, guide, game and compass images are the most common concepts of choice.

Keywords: Teaching Methods, Physical Education, Metaphorical Perception.

¹ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul.
0000-0001-7000-9172

² Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Yalova.
0000-0002-6170-9107

³ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul.
0000-0001-9189-9645

GİRİŞ

Metafor, bir kavramın bireyde oluşturduğu etiket, anlam ya da kavramsal ifadelerdir. Bir görme ve anlama sürecidir. Bireylerin basit olarak bir kavramı bir başka kavramla açıklamasından daha önemli ve güçlü bir zihinsel üretilerdir. Çünkü ilgili kavrama dönük sahip olunan derinliği ve deneyimleri ifade eder (Eraslan, 2011). Günümüzde metaforlar ifade gücünü arttırmak adına sıklıkla kullanılmaktadır. Metaforların dile ve anlatıma katmış olduğu bu zenginlikler dışında, bireylerin herhangi bir kavram, olgu veya olaya ilişkin örtük inançlarının keşfedilebilmesinde de oldukça fayda sağlamaktadır (Koç ve Erdem, 2020). Öğretmenler çoğu zaman fikirleri, kavramları ve soyut fikirlerini açıklamak için bilinçsiz olarak metaforları kullanmakta veya benzer bazı yöntemlere günlük uygulamalarında yer vermektedirler (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Bir öğretmenin düşüncelerini, imgelerini ve uygulamalarını metaforlardan faydalanılarak genişletmek mümkündür. Metaforlar öğretim tekniklerini ve düzeylerini geliştirmek isteyen öğretmenlerin kendi rol ve yükümlülüklerini anlamlandırarak öğretim alanında değişim ve gelişime imkan sağlayabilmektedir (Çelikten, 2006).

Öğrenme, tekrar ya da başka deneyimlerin bir sonucu olarak davranışlarda ya da belli bir şekilde davranma kapasitesinde meydana gelen değişimdir (Schunk, 2014). İçsel bir süreç olan öğrenmeyi destekleyen ve sağlayan dışsal olayların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecine öğretim denir (Senemoğlu, 2018). Yöntem kavramı ise öğrencilere yeni davranışlar kazandırma işleminin nasıl gerçekleşeceği konusunda izlenen düzenli yol olarak tanımlanabilir (Demirel, 2017). Öğretmenlerin sahip oldukları meslek bilgisi ve bu bilginin alt bileşenlerinden olan yöntem bilgisi öğretim süreçlerinin niteliği üzerinde kritik düzeyde kabul edilebilecek etkiye sahiptir (Koç ve Erdem, 2020). Öğrenme-öğretme sürecinin etkili olabilmesi uygun yöntemlerin seçimiyle doğru orantılıdır. Öğretmenlerin yöntem konusunda seçici olabilmesi onların çok farklı yöntemleri tanımaları ve kullanabilmeleri ile olanaklıdır. Diğer bir deyişle, yöntem zenginliğine sahip olmaları beklenir (Demirel, 2017). Etkili öğretmenler alanlarında iyi bir hakimiyete ve öğretim becerilerinin sağlam özüne sahiptirler. Hedef belirleme yöntemleri, öğretim planlaması ve sınıf yönetimi tarafından desteklenen öğretim yollarını nasıl kullanacaklarını bilirler (Santrock, 2018). Öğretmenlik mesleği, eğitim hizmetlerinin kalitesini belirleyen önemli bir unsurdur. Hatta bir eğitim hizmetinin kalitesi ancak öğretmenin niteliği kadar olacağı uzun zamandır kabul gören bir gerçektir (Mahiroğlu, 2011). Öğretmen öğrenme-öğretme sisteminin en temel parçasıdır. Öğretmen elinde, bir kişiye dokunarak tüm insanlığı değiştirebilecek bir kuvvet barındırmaktadır. Bu kuvveti onun öğretme yeteneğidir.

Her bireyin karşılaştıkları durumlara öznel anlamlar yükleyebileceği temelinde öğretmenlerin de öğretim yöntemleri hakkındaki algılarının ne olduğu hususu merak konusu olmuştur. Belirtilen bu sebeple çalışmada; beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemleri hakkındaki metaforik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın desenine, çalışma grubuna, verilerin toplanmasına ve analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemlerine yönelik algılarını incelemeye dayalı olduğundan araştırma konusunun doğasına uygun olan nitel araştırma yaklaşımına dayalı olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim, sosyal gerçekliği anlamak için bu gerçekliğin ortaya çıkardığı insan deneyimlerini irdeler. Bu amaçla olguya ilişkin deneyimler sorgulanır (Ersoy, 2016). Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız Dünyadaki olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Metaforlar, nitel veri toplamada bir durumu betimlerken çok sağlam, zengin bir resim sunar ve görsel bir imaj sağlarlar (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu belirlenirken, veri toplamak amacıyla formun online olarak öğretmenlere iletilmesinden dolayı, amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabılır durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme olası olmayan bir örnekleme yaklaşımı olup çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır (Büyüköztürk ve diğ., 2018). Kolay ulaşılabılır durum örnekleme yönteminde, araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir örnekleme grubu seçer. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Tablo 1. Örneklem grubun demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar

Cinsiyet		Görev Yılı	\bar{x} 13,6
	Erkek % 73,4		
	Kadın % 26,6		
Yaş	\bar{x} 38,5	Beden Eğitimi Lisans Mezuniyeti	% 84,5

Çalışmaya %26,6 kadın ve %73,4 erkek olmak üzere toplamda 124 beden eğitimi öğretmeni katılım sağlamış olup bu öğretmenlerin yaş ortalamaları \bar{x} 38,5'dir. Katılımcıların ortalama görev yapma sürelerinin \bar{x} 13,6 yıldır. Ayrıca katılımcılardan %15,5'inin lisans mezuniyetlerin beden eğitimi öğretmenliği olmadığı belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulmuş iki bölümden oluşan formun beden eğitimi öğretmenlerine online olarak ulaştırılması sonucunda toplanmıştır. Formun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmış olup ikinci bölümünde katılımcılara çalışmanın amacına yönelik sorular yöneltilmiştir. İkinci bölümde yer alan sorulardan, ilk soru da "öğretim yöntemleri... gibidir" sorusu yöneltilerek öğretmenlerden boşluğu, öğretim yöntemlerin onlarda oluşturduğu anlamı ifade etmeleri adına kelime/kelime öbeği şeklinde doldurmaları istenmiştir. İkinci soruda "çünkü..." başlığı altında bir önceki soruya verilmiş olan cevabın sebebi öğrenilmek istenmiştir. Çok sayıda beden eğitimi öğretmenine form online olarak ulaştırılmış olmasına rağmen toplamda 133 adet form doldurulmuştur. Bu formlar içerisinde anlam bütünlüğünü bozduğu düşünülen 9 adet içerik çıkarılmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizi yoluyla birbirine benzer ifadeler uygun kategoriler altında bir araya getirilerek sunulmuştur. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

BULGULAR

Çalışmada beden eğitimi öğretmenlerine öğretim yöntemlerine ilişkin metaforik algıları sorulmuştur. Yanıtlar, yüzde ve frekans (f) alınarak değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmenlerin öğretim yöntemleri kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar ve frekans dağılımları

Metafor Adı	f	Metafor Adı	f	Metafor Adı	f
Açık Büfe	1	Gösteri	2	Plan Yapmak	1
Ağaç	3	Güneş	1	Problem Çözme	1
Aile	1	Hayat	3	Pusula	5
Altın	1	Hedefe Giden Yol	3	Puzzle	4
Anahtar	7	Heykel Yapmak	1	Püf Nokta	1

Araba	2	Hikaye Anlatmak	1	Reçete	2
Asistan	1	Hizmet Vermek	1	Rehber	7
Ayna	1	Işık	4	Roman Yazmak	1
Baharat	1	İsviçre Çakısı	3	Sihirli Değnek	3
Bahçe	1	Joker	2	Spor Yapmak	1
Bina Temeli	1	Kaşık	1	Tabela	3
Boşluk Doldurma	1	Kendini İfade Etme	1	Teknik-Taktik	2
Buluş Yapmak	1	Kılavuz	3	Temel Besin	2
Cankurtaran	1	Kiler	1	Tiyatro	1
Çilingir	1	Kişisel Eşya	3	Ulaşım Aracı	1
Çocuk Büyütmek	3	Kolon	1	Yaşam	1
Çok Amaçlı Alet	1	Köprü	2	Yemek Yapmak	1
Deney Yapmak	1	Maymuncuk	1	Yenilik Oluşturmak	1
Eğlence	1	Merdiven	2	Yol Çizgisi	1
El Arabası	1	Navigasyon	1	Zaman Makinesi	1
Enstrüman	1	Oyun	5		
Fener	1	Piramit	1	Toplam	116

Tablo 2 incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemi kavramına ilişkin olarak 64 adet geçerli metafor ürettiği görülmektedir. Bu metaforlar frekans değerleri açısından incelendiğinde en çok tercih edilen metaforlar arasında; anahtar (f=7), rehber (f=7), oyun (f=5) ve pusula (f=5) bulunmaktadır. Tabloda yer alan metaforlara göre 6 adet kavramsal kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler ve ilgili metaforlar tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenlerin öğretim yöntemleri kavramına ilişkin ürettikleri metaforların ortak özelliklerine göre oluşturulan kategoriler ve frekans dağılımları

Kategoriler	Metaforlar	f	%
Araç Gereç Olarak Öğretim Yöntemi	<i>Anahtar(7), Kaşık(1), İsviçre Çakısı(3), El Arabası(1), Çok Amaçlı Alet(1), Fener(1), Enstrüman(1), Maymuncuk(1), Kişisel Eşya(3), Sihirli Değnek(3), Zaman Makinesi(1), Ayna(1), Altın(1)</i>	25	21,55
Soyut Kavramlar Olarak Öğretim Yöntemi	<i>Gösteri(2), Problem Çözme(1), Plan Yapmak(1), Püf Nokta(1), Hayat(3), Yaşam(1), Eğlence(1)</i>	10	8,62
Temel Olarak Öğretim Yöntemleri	<i>Bina Temeli(1), Temel Besin(2), Güneş(1), Ağaç(3), Kolon(1), Aile(1), Çocuk Büyütmek(3), Piramit(1), Spor Yapmak(1), Kendini İfade Etme(1)</i>	15	12,93
Üretkenlik Olarak Öğretim Yöntemi	<i>Heykel Yapmak(1), Hikaye Anlatmak(1), Yemek Yapmak(1), Yenilik Oluşturmak(1), Buluş Yapmak(1), Roman Yazmak(1), Deney Yapmak(1), Tiyatro(1), Boşluk Doldurma(1), Hizmet Vermek(1), Oyun(5), Puzzle(4), Bahçe(1)</i>	20	17,24
Yardımcı Kavramlar Olarak Öğretim Yöntemi	<i>Joker(2), Asistan(1), Teknik-Taktik(2), Reçete(2), Baharat(1), Kiler(1), Merdiven(2), Cankurtaran(1), Açık Büfe(1), Çilingir(1)</i>	14	12,07
Yol Gösterici Olarak Öğretim Yöntemi	<i>Navigasyon(1), Araba(2), Yol Çizgisi(1), Tabela(3), Kılavuz(3), Rehber(7), Pusula(5), Işık(4), Ulaşım Aracı(1), Hedefe Giden Yol(3), Köprü(2)</i>	32	27,59
Toplam		116	100

Beden eğitimi öğretmenlerinin ifade ettikleri metaforik kavramlar 6 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler arasında frekans ve yüzde değerlerine bakıldığında, ‘‘yol gösterici olarak öğretim yöntemi’’ kategorisinde bulunan metaforların toplam frekans değerlerinin en yüksek olduğu ‘‘soyut kavramlar olarak öğretim yöntemi’’ kategorisinin ise en düşük olduğu görülmektedir.

Kategorilere ait katılımcı görüşleri başlıklar altında verilmiştir:

1- Araç Gereç Olarak Öğretim Yöntemi

Bu kategori altında toplamda 13 farklı metafor (f=25) yer almaktadır. Bu metaforlara yönelik katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

- ‘Her kilidi her anahtar açmaz. Doğru anahtarı bulmak gerekir.’ (Anahtar)
- ‘Her öğrencinin bilgiyi alış şekli farklıdır ve hepsi için gerek duyulan anahtar tek değildir.’ (Anahtar)
- ‘Eğitim bir yemektir öğretim yöntemi de o yemekten ne kadar verimli, kaliteli ve işlevsel eğitim alabildiğinizin ölçütüdür.’ (Kaşık)
- ‘Siz ne iseniz, öğrencinize de ancak onu yansıtabilirsiniz.’ (Ayna)
- ‘Yöntemleri kullanarak istediğimiz kompozisyonları oluşturabiliriz.’ (Enstrüman)
- ‘İyi bir öğretmenin elinde öğrenci olumlu bir şekilde gelişim gösterecek ve bambaşka birisine dönüşecekken kötü birisinin elinde kötü bir evrilme oluşacaktır.’ (Sihirli değnek)
- ‘Doğru kişinin elinde olduğunda inanılmaz etkiler yapabilirken yanlış kişilerin elinde ne olacağı tahmin edilemez.’ (Sihirli değnek)
- ‘Aktarmak istediğimiz bilgi yükünü öğretim yöntemleri ile alıcıya aktarırız.’ (El arabası)
- ‘Her öğrencinin algısı farklı olduğu için ona uyabilecek yöntemi denemek gerekir. Fakat öğretmen bu yöntemleri bünyesinde bulundurmalıdır.’ (İsviçre çakısı)

2- Soyut Kavramlar Olarak Öğretim Yöntemi

Bu kategori altında katılımcılar tarafından 7 farklı (f=10) metafor tercih edilmiştir. Bu metaforlara yönelik katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

- ‘Hareketlerin birbirini izleyen sıraların tam ve doğru şekilde uygulanması gösteriye benzemektedir.’ (Gösteri)

- *'Hayatta değer verdiğimiz önemli ve gerekli işleri yöntemler aracılığıyla öğretiriz. Bu sebeple hayatın taa kendisidir.'* (Hayat)
- *'Farklı yöntem ve teknikler kullanılabilirdiğinden hem sizin için hem öğrenci için geçerlidir.'* (Eğlence)
- *'Öğrenmeyi kolaylaştırır ve anlaşılır kılar. Püf noktaları ne kadar iyi bilerseniz işiniz o kadar kolaylaşır.'* (Püf nokta)

3- Temel Olarak Öğretim Yöntemleri

Bu kategori altında toplamda 10 farklı metafor (f=15) yer almaktadır. Bu metaforlara yönelik katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

- *'Temeli iyi olan her çocuk başarılı olabilir. Öğretimin temeli de kullanılan yöntemlerdir.'* (Bina temeli)
- *'Çocuklar güçlenmeleri, büyümeleri ve gelişmeleri için gerekli her şey onların içinde vardır.'* (Temel besin)
- *'Öğrencilere sunulacak bilgiler onların eğitim hayatlarına gün ışığı etkisi yapacaktır'* (Güneş)
- *'Aşamalı bir şekilde ilerler.'* (Piramit)
- *'Çünkü ağaç; gövdesi, dalı, yaprakları ve meyvesi ile bir bütünlüğü ve uyumu temsil eder.'* (Ağaç)
- *'Her ağaç farklı ilgi ve sulama ister ve bunun sonucunda verimli olup ona göre meyve verir.'* (Ağaç)
- *'Kendinizi ve konuyu anlamlı kılmak karşınızdaki öğrencilere doğru ve anlaşılır bir şekilde aktarmanız gerekir. Siz kendinizi ve konuyu doğru ifade edebilesiniz ki kazanım gerçekleşsin.'* (Kendini ifade etme)

4- Üretkenlik Olarak Öğretim Yöntemi

Bu kategori altında katılımcılar tarafından 13 farklı (f=20) metafor tercih edilmiştir. Bu metaforlara yönelik katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

- *'Kişinin en iyi algısına göre anlatım şeklini oluşturur ve sevdiği oyunu asla unutmazsın.'* (Oyun)
- *'Oyunu oynayan iki tarafta sevdiği ve eğlendiği için onun bir parçası olurlar.'* (Oyun)
- *'Eğitim bir yemektir. Yöntem ise o yemeği yapabilme ölçütüdür.'* (Yemek yapmak)

- ‘Her bir parça (yöntem) farklıdır. Eğer ki doğru yerlere koyulmazsa sonuca varılamaz yani öğrencilere doğru yöntem ve teknikle anlatılmazsa verimli olunmaz.’ (Puzzle)
- ‘Yüzlerce çeşit bitkilerin olduğu bahçeye benzer. Faydalı olanını seçip çocuklarımıza sunmak bizim elimizdedir.’ (Bahçe)
- ‘Bilinmeyenden bilene yolculuktur ve aşama aşama öğrenilen zamanla üzerine katılarak ilerleyen bir süreçtir.’ (Buluş yapmak)
- ‘Yazının gelişme bölümüne benzer. Var olanı doğru metotla süslemek gibidir.’ (Roman yazmak)
- ‘Yontulmamış bir mermerin doğru dokunuşlarla müthiş bir sanat eserine dönüşme sürecidir. Yöntemler burada doğru alet edavatı temsil ederler.’ (Heykel yapmak)
- ‘Çünkü iyi bir dille anlatılmazsa sahnede hiç konuşmamak daha iyidir.’ (Tiyatro)

5- Yardımcı Kavramlar Olarak Öğretim Yöntemi

Bu kategori altında toplamda 10 farklı metafor (f=14) yer almaktadır. Bu metaforlara yönelik katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

- ‘Tekniğiniz olmazsa, taktiği uygulayamazsınız.’ (Teknik-taktik)
- ‘Her durum için kullanabileceğiniz bir karttır.’ (Joker)
- ‘Farklı sorunlara farklı çözümler uygulanır. Tıpkı bir hastalığı tedavi eder gibi.’ (Reçete)
- ‘Sonradan kullanmak için depoladıklarımı, yeri zamanı gelince ihtiyacıma göre oradan çıkarır kullanırım.’ (Kiler)
- ‘Merdiven gibi basamak basamak çıkarırsınız. Basamaklar eksik olursa hedefe ulaşması zorlaşır.’ (Merdiven)
- ‘Her öğrenci ayrı bir kapıdır ve tüm kapıları açmamızı, hepsine ulaşmamızı sağlar.’ (Çilingir)
- ‘Eğitim-öğretimin tuzu biberidir.’ (Baharat)

6- Yol Gösterici Olarak Öğretim Yöntemi

Bu kategori altında toplamda 11 farklı metafor (f=32) yer almaktadır. Bu metaforlara yönelik katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

- ‘Öğretmenin öğretirken kullandığı bir yol haritasıdır’ (Navigasyon)
- ‘Gidilmesi gereken yola hedefe sizi ulaştıracak olan araçtır.’ (Araba)

- ‘Öğrencilere kazandırılacak davranışlarda yöntemler sayesinde istenilen yönde yönlendirmeler yapılabilir.’ (Hedefe giden yol)
- ‘Bazen yol gösterici öneriler sunan, bazen tarifler veren bazen de yolun kendisidir.’ (Köprü)
- ‘Çünkü yolumuz çok çeşitli ve karmaşık nereye sapacağımızı ne kadar devam etmemiz gerektiğini anlamamıza yardımcı olur ayrıca hedefimiz olan varacağımız yere ne kadar kaldığını, yolda nelere dikkat etmemiz gerektiğini viraj mı var düz yol düz mü yanlış yola girdik mi bunları anlamamıza yardım eder.’ (Tabela)
- ‘Sorunu çözmek, deneyimlemek için bilinçli bir yol, yöntem takip etmek gerekir.’ (Yol çizgisi)
- ‘Bilginin nasıl aktarılacağını bize gösterir.’ (Kılavuz)

‘Dik bir dağa nasıl çıkılacağını bize anlatan ve gösterendir.’ (Rehber)

TARTIŞMA

Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemlerine yönelik metaforik algılarının belirlenmesi amacıyla yapılmış bu çalışmaya 133 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcılar tarafından 64 farklı metafor olmak üzere toplamda 116 metafor oluşturulmuştur. Bu metaforlar, ‘‘Araç Gereç Olarak Öğretim Yöntemi’’, ‘‘Soyut Kavramlar Olarak Öğretim Yöntemi’’, ‘‘Temel Olarak Öğretim Yöntemleri’’, ‘‘Üretkenlik Olarak Öğretim Yöntemi’’, ‘‘Yardımcı Kavramlar Olarak Öğretim Yöntemi’’ ve ‘‘Yol Gösterici Olarak Öğretim Yöntemi’’ olmak üzere 6 farklı kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler altında en çok metafor barındıran kategori ‘‘Yol Gösterici Olarak Öğretim Yöntemi’’ (f=32) olurken, en çok farklı sayıda metafor (f=13) ‘‘Araç Gereç Olarak Öğretim Yöntemi’’ ve ‘‘Üretkenlik Olarak Öğretim Yöntemleri’’ kategorileri altında yer almıştır. Bunun yanı sıra en sık tekrar edilen metaforlar ise; rehber ve anahtardır (f=7). Beden eğitimi öğretmenleri tarafından üretilen 64 farklı metafora bakıldığında, olumsuz bir metafor ifadesine rastlanmadığından genel olarak beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemlerine yönelik algılarının olumlu olduğu söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemleri kavramına ilişkin düşüncelerinin belirlenebilmesi için metaforlardan yararlanan çalışmalara rastlanılmamıştır. Bunun yanında diğer branş öğretmenleri ve öğretmen adaylarının öğretim

yöntemlerine yönelik metaforik algılarıyla ilintili sınırlı sayıda çalışma (Işık, 2014; Turan, Yıldırım ve Tikman, 2016; Çetinkaya ve Eskici, 2018; Koç ve Erdem, 2020) bulunmaktadır.

Koç ve Erdem (2020) tarafından yapılan ‘Öğretmen Adaylarının Öğretim Yöntemi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları’ konulu çalışma sonucunda, 57 farklı metafor belirtmişlerdir. Bu metaforlar arasında en sık kullanılmış olan metaforlar sırası ile pusula (f=34), anahtar (f=30), ilaç (f=28), ışık (f=24), tuz (f=16) ve su (f=14) olarak belirtilmiştir. Öğretmen adaylarına yönelik bu çalışmada, metaforik kavramların çalışma bulgularımızın aksine çok sık tekrar ettiği görülmektedir. Bununla birlikte pusula, anahtar ve ışık kavramlarının çalışmamızda beden eğitimi öğretmenleri tarafından da tercih edildiği gözlenmiştir. Çetinkaya ve Eskici (2018), öğretmenlerin öğretmeye yönelik metaforik algılarını belirlemeye yönelik çalışmalarında, 159 farklı metafor imgesini 8 kavramsal kategori altında toplarken en sık tercih edilen kavramın “Işık” (f=21) olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmalar karşılaştırıldığında beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemlerinin kendilerinde oluşturduğu algıyı ifade etmek için kullandıkları ‘Işık’ kavramı (f=4) diğer imgelemelere göre daha sık olduğu görülmektedir. Turan, Yıldırım ve Tikman (2016) öğretmen adaylarına “öğretim” kavramıyla imgesel olarak özdeşleştirdikleri metaforlar sormuşlar ve sonuç olarak 39 imgesel metafor olmak üzere “hayat, okul, ağaç, su” gibi metaforlar üretildiğini ve en sık olarak ‘yaşam’ (f=19) imgesinin kullanıldığını belirtmişlerdir. Işık (2014) tarafından, öğretmeni adaylarının öğretim kavramına yönelik metaforik algılarının belirlenmesine yönelik yapılan tez çalışmasında 96 adet metafor 7 farklı kategori altında toplanmıştır. Üretilen metaforların frekans değerlerine yer verilmemiştir. Yapılmış olan çalışmalarda ortaya çıkan verilerin diğer çalışma verileriyle paralellik göstermemesinin nedeni olarak katılımcıların bireysel farklılıkları özelinde algıların kişiden kişiye değişebileceği gösterilebilir. Bunun yanında nitel çalışmaların araştırmacısına esneklik sağlaması genelinde de açıklanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, öğretim yöntemlerinin beden eğitimi öğretmenleri için; onlara yol gösteren, yardımcı olan ve ders içinde üretkenliklerini artırmaya yarayan araç gereçler olduğu söylenebilir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin ‘Yol Gösterici Olarak Öğretim Yöntemini’ teması altındaki metaforları çoğunlukla tercih etmeleri sebebiyle mesleki yaşantıları esnasında bireylere yol göstermek, rehberlik etmek süratiyle kazanımlara ulaşmayı hedefledikleri söylenebilir. Çalışma sonucuna ek olarak, beden eğitimi özelinde tüm branşlardan öğretmenler ve kullandıkları öğretim yöntemleri arasındaki ilişkilerin daha derinlemesine incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Arslan, M.M. & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 0(171), 100-108.
2. Büyüköztürk, S., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, S. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
3. Cetinkaya, S. & Eskici, M. (2018). Öğretmenlerin Öğretmeye Yönelik Metaforik Algıları. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(24), 253-271. doi: 10.29329/mjer.2018.147.14
4. Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283
5. Demirel, Ö. (2017). *Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem.
6. Erarşlan, L. (2011). Sosyolojik Metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi*, 27,1-22.
7. Ersoy, A.F. (2016). Fenomenoloji. Eğitimde nitel araştırma desenleri. (Edt: A. Saban ve A. Ersoy). Ankara: Anı.
8. Işık, Ö. (2014). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen, Öğretme ve Öğrenme Kavramları İle İlgili Metaforik Algılarının Yapılandırmacı Yaklaşım Açısından İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
9. Koç, E.S. & Erdem, A. (2020). Öğretmen Adaylarının Öğretim Yöntemi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 1-12.
10. Mahiroğlu, A. (2011). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Gelişmeler ve Yenilikler. Demirel, Ö.-Kaya, Z. (Edt.) *Eğitim Bilimine Giriş*. Pegem Akademi
11. Santrock, J.W. (2018). *Eğitim Psikolojisi* (D.M., Siyez, çev.). Ankara: Nobel.
12. Schunk, D.H. (2014). *Öğrenme Teorileri* (M, Şahin Çev.). Ankara: Nobel.
13. Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Anı.
14. Turan, M, Yıldırım, E. & Tıkman, F. (2016). Öğretmen Adaylarının Eğitim Ve Bazı Temel Kavramlara İlişkin Metaforik Algıları. *Education Sciences*, 11 (4), 217-242.
15. Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.